

Józef Chałasiński

"Narodziny miasta"

Przegląd Socjologiczny / Sociological Review 22/2, 262-263

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rzecz. PAN, *Zagadnienie genezy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej*; prof. Józef Kowalski, *Rewolucja Październikowa a polski ruch robotniczy*; prof. Tadeusz Cieślak, *Znaczenie Rewolucji Październikowej dla utworzenia Państwa Polskiego*; prof. Sylwester Zawadzki, *Wpływ Rewolucji Październikowej na rozwój konstytucjonalizmu*. Szczegółowe sprawozdanie z sesji daje „Nauka Polska”, 1968, nr 2.

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH

Władysław Markiewicz, *Nauka o stosunkach międzynarodowych* („Kultura”, 3 grudnia 1967). Artykuł, jednocześnie przypominający dwudziestolecie Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych, zawiera treść referatu wygłoszonego na naukowej konferencji (29 i 30 listopada 1967 r.), poświęconej problemom metodologii badań stosunków międzynarodowych.

Na teże konferencji Adam Kruczkowski mówił o przedmiocie badań współczesnych stosunków międzynarodowych, a Marian Żychowski o niektórych problemach badań stosunków międzynarodowych. Ponadto był również referat zespołu pracowników PISM pt. *Organizacja, tematyka badań i publikacje w dziedzinie współczesnych stosunków międzynarodowych w Polsce*.

«NARODZINY MIASTA»

Spod pióra prof. dra Stefana Nowakowskiego, w którego zainteresowaniach badawczych zagadnienia Śląska Opolskiego występują od wielu lat, wyszła nowa książka pt. *Narodziny miasta* (Warszawa 1967 PWN). Studium to nawiązuje do poprzedniej publikacji tegoż autora pt. *Adaptacja ludności na Śląsku Opolskim* (1957) i dotyczy tej samej miejscowości.

„Praca niniejsza opiera się na materiałach zbieranych przez autora w ciągu kilkunastoletniego okresu czasu. Po raz pierwszy rozpocząłem badania tego miasta w 1949 roku, choć dorywcze kontakty miałem już z nim bezpośrednio po wojnie. W latach 1949—1951 w miesiącach letnich przeprowadzałem intensywne studia terenowe, których materiały stały się podstawą wspomnianej pracy publikowanej w 1957 roku.

„Po roku 1951 (z wyjątkiem dwóch lat nieobecności w kraju) w każdym roku przebywałem w okresie letnim około 2 tygodni w mieście. W latach 1961—1963 spędziłem w nim ponad 4 miesiące, zbierając materiały dotyczące aktualnie zachodzących tam zjawisk i procesów” (s. 8).

„Adaptacja świeżo napływających grup ludności, przeważnie pochodzenia wiejskiego, do życia miejskiego, wchodzenie ich w system miejski, przekształcanie się różnych instytucji i powstanie instytucji nowych w miarę rozwoju miasta, różnicowanie się jego struktury na nowych podstawach, oto niektóre problemy pracy” (s. 9).

Książka ta, licząca 430 stron, zawiera następujące rozdziały: Przedmiot i metoda pracy, Historia, opis i społeczna struktura miasta, Podział przestrzenny i procesy ekologiczne, Tworzenie się społeczności miejskiej, Fabryka w systemie miejskim, Życie i kultura mieszkańców, Przemiany rodziny i dezorganizacja społeczna, Szkoła i aspiracje młodzieży, Organizacja miasta i jego instytucje,

Przemiany postaw w stosunkach wieś — miasto, Tendencje egalitarne i nowa hierarchia społeczna, Wnioski.

Nie zamierzając w tej notatce dawać pełnej bibliografii prac prof. Nowakowskiego z zakresu socjologii miasta — a w tej dziedzinie prof. Nowakowski jest czołowym socjologiem w Polsce — chciałbym tu wymienić zbiorową pracę pod redakcją prof. Nowakowskiego: *Socjologiczne problemy miasta polskiego*. Praca ta ukazała się w 1964 r., a w 1965 r. wydana została w Związku Radzieckim jako pierwsza polska książka socjologiczna.

Józef Chałasiński

«ARGONAUCI ZACHODNIEGO PACYFIKU»

Argonauci zachodniego Pacyfiku — Relacje o poczynaniach i przygodach krajowców z Nowej Gwinei (Warszawa 1967, PWN, ss. 644). Książka ta jest przekładem dzieła, które w oryginale angielskim pt. *Argonauts of the Western Pacific* ukazało się w 1922 r. Jej przekład polski ukazuje się obecnie pod redakcją i z posłowiem docenta dra Andrzeja Waligórskiego. Docent Waligórski pisze w posłowiu: „Przekład *Argonautów*, który oddajemy do rąk polskiego czytelnika, jest drugim (po wydanym niedawno tłumaczeniu francuskim) przekładem na język obcy książki, która bez mała przez lat pięćdziesiąt dostępna była jedynie w oryginalnej wersji angielskiej. Nawrót do naukowej książki po upływie tak długiego czasu jest sam w sobie symptomatyczny, jest to fakt na pewno nie częsty w dziejach humanistyki. Być może jest on wyrazem dzisiejszych tendencji w antropologii społecznej, która szukając wzorów, jakie mogłyby stać się dla niej pomocne w zrozumieniu dzisiejszego człowieka i społeczeństwa w coraz trudniejszym i bardziej skomplikowanym świecie, powraca do pierwszych pionierów i szeroko przez nich zarysowanych fundamentów empirycznej etnografii. Taki bowiem charakter ma ta książka, która pomimo ogromnych postępów, jakie poczyniły w tym okresie nauki społeczne, zachowuje nadal swą aktualność. Świadczyłoby to o tym, że tkwią w niej wartości trwałe, o charakterze nieprzemijającym, które nie podlegają niszczącemu działaniu czasu” (s. 644).

DALSZY CIĄG ŻYCIORYSU WŁASNEGO ROBOTNIKA JAKUBA WOJCIECHOWSKIEGO

Ciąg dalszy mego życiorysu już w kraju — pod takim tytułem tygodnik „Polityka” (3 lutego 1968) publikuje dalszy ciąg *Życiorysu własnego robotnika* Jakuba Wojciechowskiego, zmarłego w 1958 r. Przypomnijmy, że ten *Życiorys* Wojciechowskiego, który ukazał się w 1930 r. jako publikacja Instytutu Socjologicznego w Poznaniu, oraz wcześniejszy *Życiorys własny* Władysława Berkana (Poznań 1923, z przedmową Floriana Znanieckiego) to były pierwsze robotnicze pamiętniki, od których zaczęło się zainteresowanie dla zbierania i publikowania pamiętników robotników i chłopów. W rozgłosie, jaki zdobył sobie *Życiorys* Jakuba Wojciechowskiego, bardzo dużą rolę odegrał Tadeusz Boy-Żeleński. Przyjaźń Boya z Wojciechowskim jest tematem książki Wiesława Rogowskiego pt. *Zapomniana przyjaźń Boya*, Wydawnictwo Morskie 1967, ss. 199.